
ETC22 - Embedded Technology Club

ETC22 - Embedded Technology Club

Organizovaný ČVUT FEL v r. 2024 pro středoškolské studenty se zájmem o techniku a další její studium

Setkání 7 3. 6. 2024

7. ETC22- náplň

Čísla, reprezentace čísel

**Hexadecimální, binární, oktalová čísla, reprezentace záporných čísel-
dvojkový doplněk**

**STM32Duino, programování STM32 v prostředí Arduino s nástavbou pro
STM32**

Struktura pinu- stupně výstupní brány STM32

Číslo, - dekadická, hexadecimální oktalová čísla

Používáme **dekadickou soustavu** (máme deset prstů) základ = 10

Číslice 0 až 9, pro zobrazení větších čísel

10 = jedna desítka, žádná jednotky

20 dvě desítky, žádná

23 = dvě desítky, tři jednotky

Číslo znázorněné počtem tisíců, stovek desítek, jednotek

$p \cdot 10^3 + x \cdot 10^2 + y \cdot 10^1 + z \cdot 10^0$ (pozn. $10^0 = 1$)

4196 = $4 \cdot 10^3 + 1 \cdot 10^2 + 9 \cdot 10^1 + 6 \cdot 10^0$

Fikce, co kdybychom počítali jen na 8 prstech (mimo palců)?

Číslice pouze 1 až 7 a reprezentace čísel, základ = 8

čísla 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 a dál to najede

010, 011, 012, 013, až 017 (to odpovídá dekadicky je 8, 9, 10, 11, 12)

0123 Bude odpovídat $1 \cdot 8^2 + 2 \cdot 8^1 + 3 \cdot 8^0 = 64 \text{ dek} + 16 \text{ dek} + 3 = 83 \text{ dek}$

oktalové číslo symbolizujeme 0 – nulou na začátku (v programu dekadické číslo musí začít jinou číslicí než nulou)

Hexadecimální čísla- základ 16 (začíná 0x)

Základ 16, počítáme 0, 1, 2,.....9 a jak dále?

Pro vyšší číslice zavedeme písmenné označení **A, B, C, D, E, F**

Základ 16, tedy **hexadecimální soustava, hexadecimální čísla**

Označíme 0x0, 0x1, 0x2,..0x9, 0xA, 0xB, 0xC, 0xD,0xE, 0xF

Dekad. to odpovídá 0, 1, 2, 3,.....9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

0xA = 10

0xB = 11

0xC = 12

0xD = 13

0xE = 14

0xF = 15

$p \cdot 16^3 + x \cdot 16^2 + y \cdot 16^1 + z \cdot 16^0$ (znázorníme jen pro 4 řády)

$16^3 = 4096$ $16^2 = 256$ $16^1 = 16$ $16^0 = 1$

Vybraná hexadecimální čísla

Jak větší čísla ?

0x10 = 16, 0x20 = 32, 0x30 = 48, 0x80= 128, 0xFF= 255

0x100 = 256, 0x101 = 257

Hex. Dek.

0x10 = 16

0x100 = 256

0x10 00 =4 096

0x10000 = 65 536

0x10 0000 = 104 8576

0x100 0000 = 16 777 216

0x1000 0000 = 268 435 456

0x 1000 0000 =4 294 967 296

Převod čísla hexadecimálního na dekadické

„Ruční převod“ hexadecimální na dekadické

Podle definice $p \cdot 16^3 + x \cdot 16^2 + y \cdot 16^1 + z \cdot 16^0$ např.

$$0x70C5 = 7 \times 4096 + 0 + 12 \times 256 + 5 = 31\,749 \text{ (dek.)}$$

To ještě jde, ale jak obráceně z dek. na hex. ? Ručně to asi nebudeme dělat, ale jen pro příklad pro tvorbu jednoduchého programu

Metody odečítání $400\,000 - (6 \times 65\,536) = 400\,000 - 393\,0216 = 6784$

$$6784 - (1 \times 4096) = 2688$$

$$0x10 = 16 \quad 2688 - (10 \times 256) = 128 \quad 10 \text{ odpovídá } 0xA$$

$$0x100 = 256 \quad 128 - (8 \times 16) = 8$$

$$0x1000 = 4\,096 \quad 0 - (0 \times 1) = 0$$

$$0x10000 = 65\,536$$

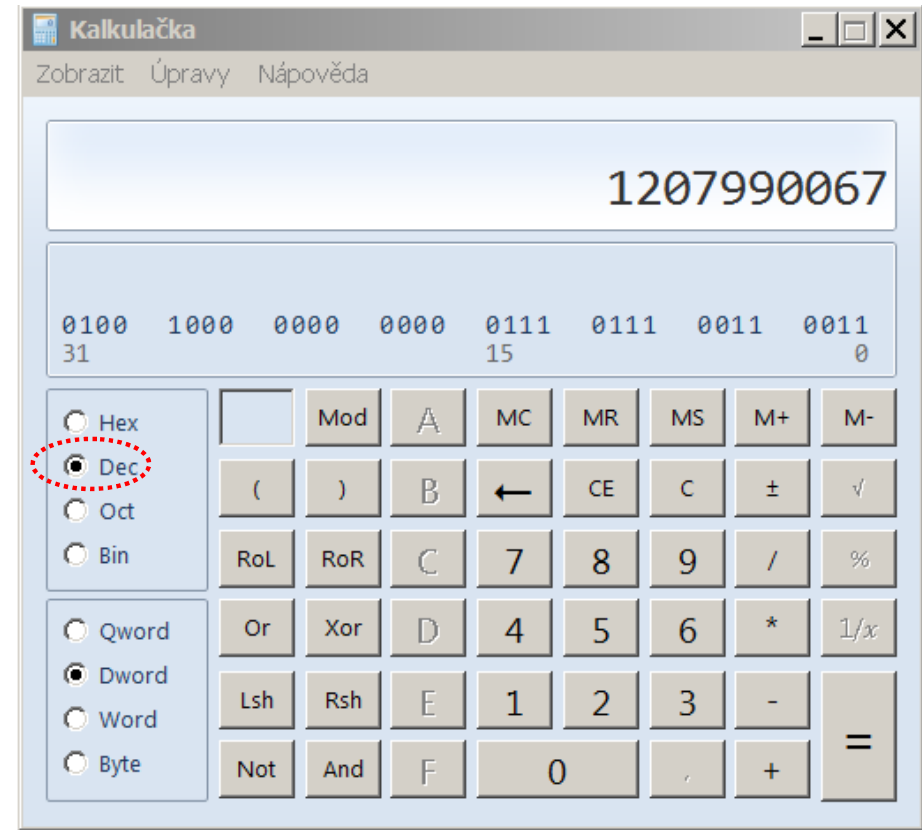
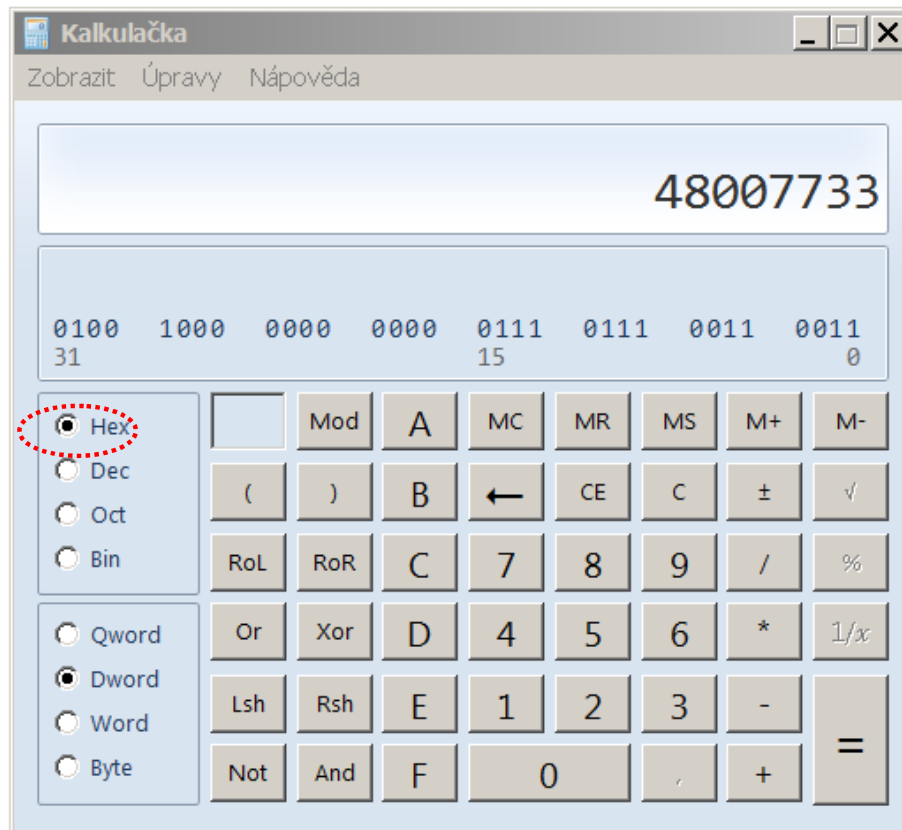
$$400\,000 = 0x61A80$$

Další způsoby převodu hex- dec

Další způsoby převodu- dělení,....

Bude nás to zajímat, až když bychom to museli naprogramovat

Uživatelsky- kalkulačka ve Windows- převody dec. , hex. Bin čísla

Binární čísla - zásadní pro počítače a logické obvody

V počítači jsou jen dvě možnosti znázornění, **dvouhodnotová logika** ANO, NE, (proud protéká, proud neprotéká, případně nebo napětí je, napětí není), Nebo vysoká úroveň „**HIGH**“ a nízká úroveň „**LOW**“

Budeme mít jen dvě číslice 0 a 1

Do dvou stavů zakódujeme pouze dvě číslice 0 a 1

Jak větší čísla ? podobně, jako v dek. soustavě

$$p \cdot 2^3 + x \cdot 2^2 + y \cdot 2^1 + z \cdot 2^0 = p \cdot 8 + x \cdot 4 + y \cdot 2 + z \cdot 1$$

Bin.	Hex.	Dek.	Bin.	Hex.	Dek.
0000	0x0	0	1000	0x8	8
0001	0x1	1	1001	0x9	9
0010	0x2	2	1010	0xA	10
0011	0x3	3	1011	0xB	11
0100	0x4	4	1100	0xC	12
0101	0x5	5	1101	0xD	13
0110	0x6	6	1110	0xE	14
0111	0x7	7	1111	0xF	15

Binární čísla a hexadecimální číla

---

8 bitová čísla, 16 bitová, 32 bitová

0000 0000 až 1111 1111 odpovídá 0x0 až 0xFF

16 bitová čísla

0000 0000 0000 0000 až 1111 1111 1111 1111 0x0 až 0x FF FF

Zde je vidět, že hexadecimální čísla výhodná pro znázornění reprezentace binárních čísel

Čtyři bity binárního číslo jsou znázorněny **jendou hexadecimální** číslicí.

(Pozn.: Mezi řády jsou pro čitelnost záznamu vloženy mezery, v normálním zápisu ta však není možné)

Zápis binárního čísla ve Wiring pro Arduino začíná **0b** např. 0b10001111

Zobrazení kladných a zápor. čísel - dvojkový doplněk

Kladná čísla - nejvyšší bit 0

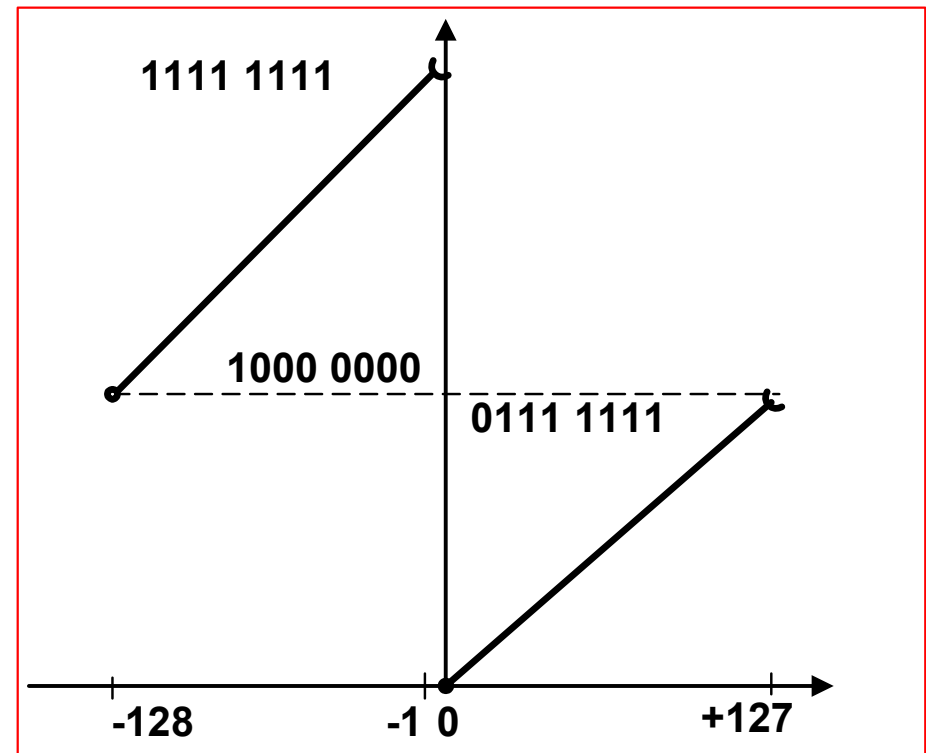
záporná čísla - nejvyšší bit 1

kladná čísla - přímo

záporná čísla - **dvojkový doplněk**

příklad pro 8 bitů

analogicky pro 16, 32, 64 bitů

možnost zobrazení -

kladná čísla - v rozsahu 0 až $+ 2^{(n-1)} - 1$

(+127; + 32 767; + 2 147 483 647; .....

záporná čísla - v rozsahu 0 až $- 2^{(n-1)}$

(- 128; - 32 768; - 2 147 483 648)

Jádro ARM Cortex M - 2 147 483 648 až + 2 147 483 647

Čísla v dvojkovém doplňku - znázornění

Znázornění

analogie- hodiny

+ 5 min (po dvanácté 12 h + 5min)

11 h 55 min = za 5 minut dvanáct =

dvanáct **- 5 min** („záporný čas“)

vůči referenčnímu času

(„**pět minut do dvanácté**“)

padesátá pátá minuta =

- pátá minuta

(ale na ciferníku je číslo 11 dek.)

nejmenší záporné číslo samé 1111

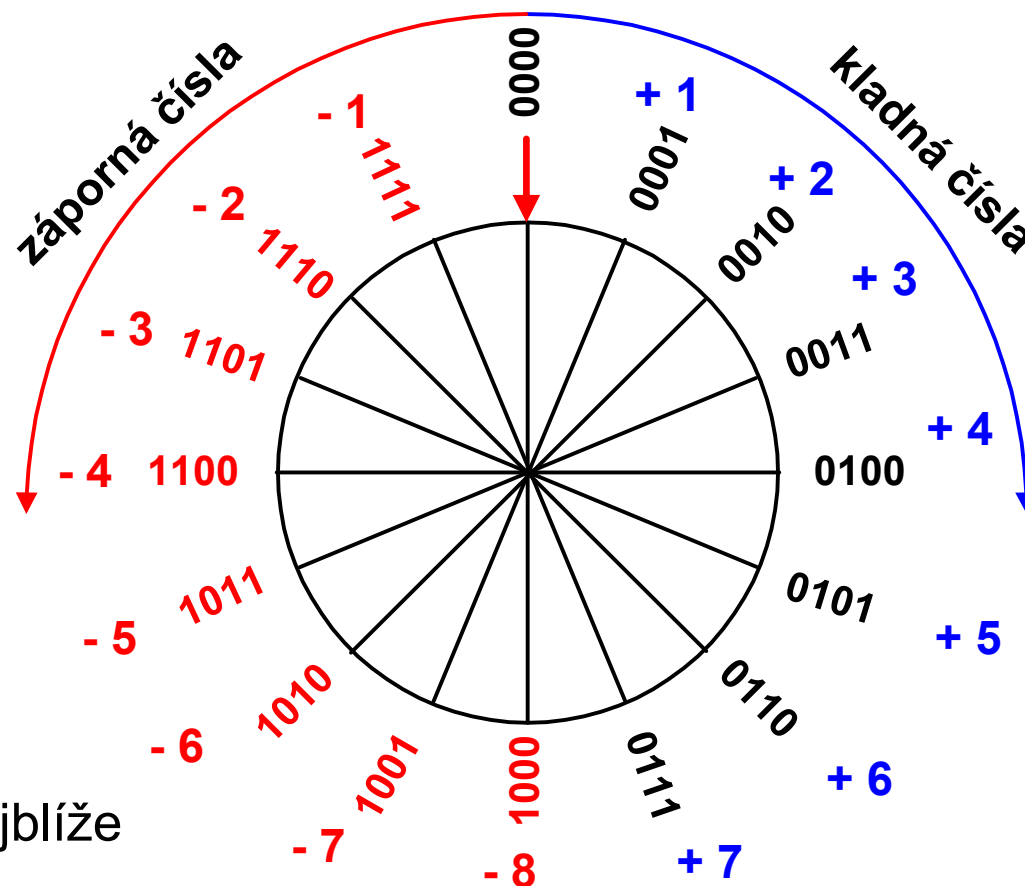
(největší číslo bez znaménka – nejbliže

„celé hodině“

rostoucí záporná čísla („rostoucí vzdálenost od počátku)

(čtvrthodina do celé)

největší záporné číslo - „nejvíce vzdálené celé hodině“ tedy počátku

Číslo v dvojkovém doplňku - převod

Převod čísel

převod kladné - **na záporné**

negace všech bitů a **přičtení 1**

příklad převod + 1 na - 1

převod **záporné** - **na kladné**

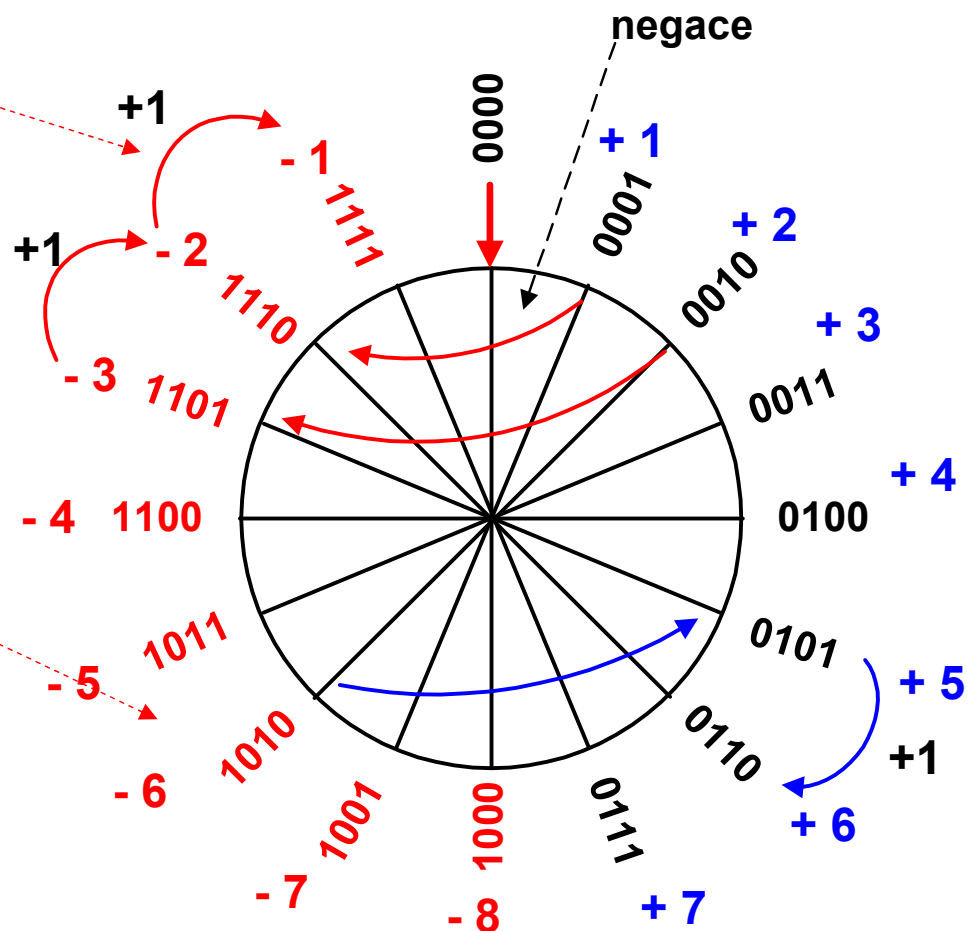
negace všech bitů a **přičtení 1**

příklad převod - 6 na + 6

-6 ...negace = + 5 , + 5 + 1 = 6

s rostoucí jemností dělení bude

- 1 symetricky (vedle) + 1 stále

Číslo- 8 bit reprezentace zápor. č. 8 bit - se znam.

---

8 bitové číslo se znaménkem – **dvojkový doplněk**

0, +1,+2 .... až +127 d 7Fh 0000 0000 b až 0111 1111 b

-1, -2, až -128 1111 1111 b až 1000 0000 b

Výpočet: kladná čísla - přímo binární ekvivalent

záporná - dvojkový doplněk

Určení dvojkového doplňku, **negace všech bitů a přičtení 1**

Příklad určení dvojkového doplňku pro čísla **-1, -128,**

1d 0000 0001 b

128 d 1000 0000 b

negace 1111 1110 b

0111 1111 b

+ 0000 0001

+ 0000 0001

1111 1111 b = -1 d

1000 0000 = -128 d

FF h

80 h

Reprezentace čísel se zaménkem v počítači

Zatím jsem měli jen nezáporná čísla, jak znázornit záporná čísla

Metoda dvojkového doplňku

▪

<https://www.arduino.cc/reference/en/language/variables/constants/integerconstants/>

BASE	EXAMPLE	FORMATTER	COMMENT
10 (decimal)	123	none	
2 (binary)	0b1111011	leading "0b"	characters 0&1 valid
8 (octal)	0173	leading "0"	characters 0-7 valid
16 (hexadecimal)	0x7B	leading "0x"	characters 0-9, A-F, a-f valid

Reprezentace čísel – Arduino- wiring a další

---

8 bitové unsigned char 0 to 255

8 bitové se znaménkem char -128 to 127

byte (same as unsigned char)

int -32,768 to 32,767

unsigned int 0 to 65,535

word (same as unsigned int)

long (or *long int*) -2,147,483,648 to 2,147,483,647

unsigned long 0 to 4,294,967,295

float -3.4028235E+38 to 3.4028235E+38

double (same as float)

Čísla- typy

---

char	-128 až 127 (8 bit.)
unsigned char	0 až 255 (8 bit.)
byte (<i>jako unsig. char</i>)	0 až 255 (8 bit.)
int	-32,768 to 32,767 (16 bit.)
unsigned int	0 až 65,535 (16 bit.)
word (<i>stejně jako unsig. int</i>)	
long (long int)	-2,147,483,648 až 2,147,483,647 (32 bit.)
unsigned long	0 až 4,294,967,295 (32 bit.)

Doporučeno pro zjednodušení, náhrada

<i>Bez znaménka</i>		<i>se zaménkem</i>
uint8_t	(unsigned char)	int8_t (char)
uint16_t	(unsigned int)	int16_t (int)
uint32_t	(unsigned long)	int32_t (long)

Příklady použití zápisu čísel

`uint8_t cis1 = 0b10001111;`

`uint8_t cis11 = 0x8F;`

`uint8_t cis21 = 143;`

`int16_t cis2 = -10000;`

`int16_t cis21 = 0xD8F0 ;`

`uint16_t cis3 = 0xC000;`

`uint16_t cis31 = 49152 ;`

`uint16_t cis32= 0b1100000000000000;`

`uint32_t cis4 = 0x80000000`

`uint32_t cis41= 2147483648 ;`

`uint32_t cis42 = 0b10000000000000000000000000000000`

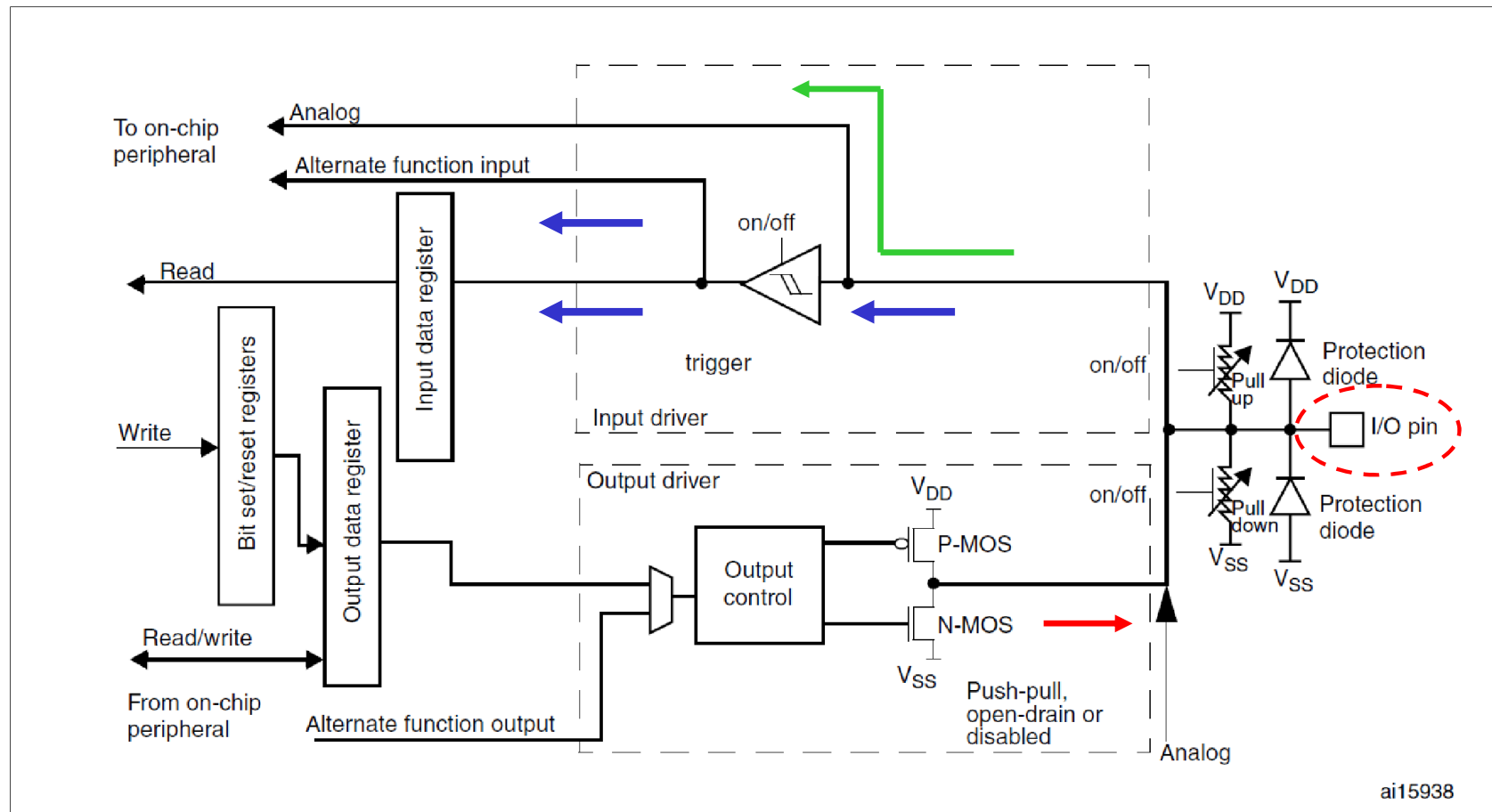
STM32 vstupně výstupní pin

Každý pin brány je samostatně **konfigurovatelný**

Logické signály: brána vstup, výstup, *alternativní* funkce (UART, čítač,..)

Analogové signály – vstup **ADC** , příp. výstup **DAC**

Pozor na záporné napětí a napětí větší , než je napětí na napájení (+3,3 V)

Ideové schéma spolupráce s GPIO v STM32 log. sig.

GPIO - General Purpose Input Output

brány – namapovány jako GPIO registry
do adr. prostoru jako paměti

GPIO prostor u STM32G030 od **0x5000 0000**
i STM32K031 od **0x5000 0000**

STM32F303RE od **0x4800 0000**

Každý pin s možností komunikace
s okolím může mít funkci vstupu
nebo výstupu

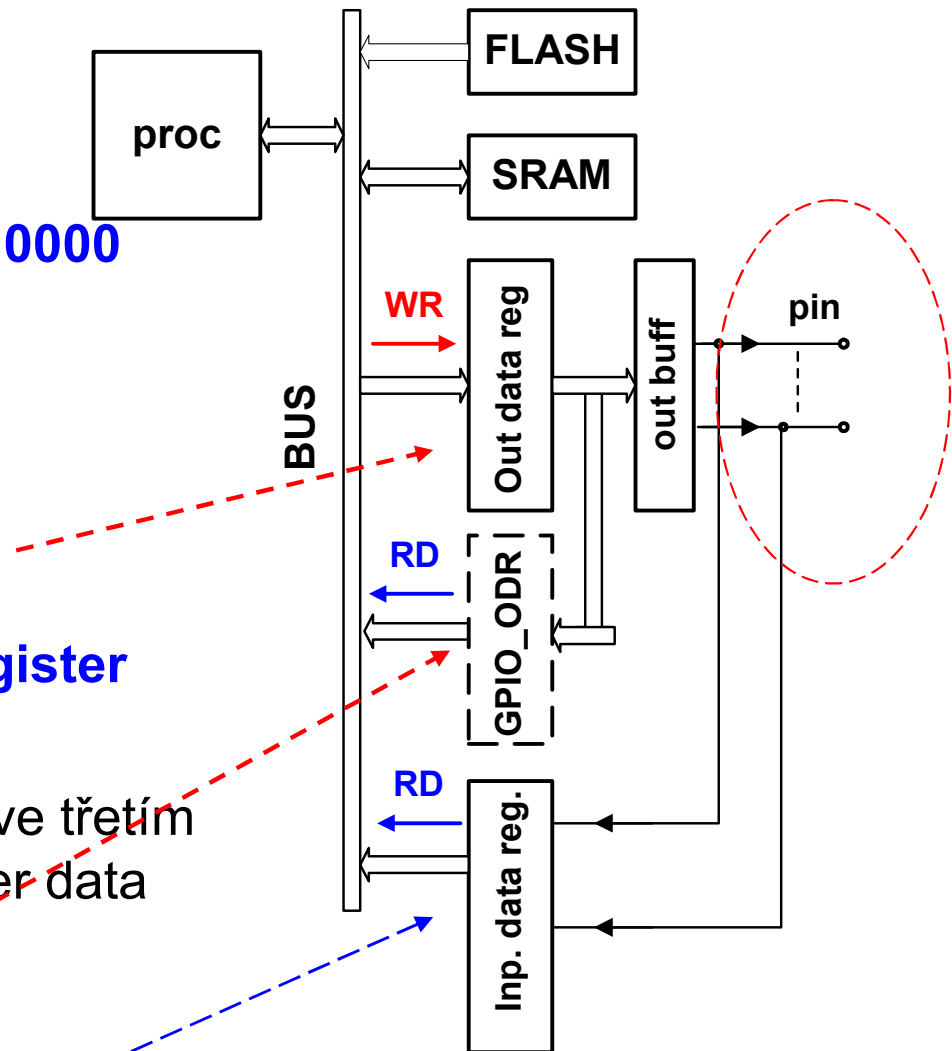
Výstup , regist – **ODR -Output Data Register**

Buffer- „pustí“ nebo „nepustí“ data ven

Pokud **pin jako vstup**, výstupní buffer je ve třetím
stavu (stavu vysoké impeance) Buffer data
skončí svou cestu v registru ODR
a „dále nemohou postupovat“.

Data z **ODR** lze však číst na stejné adrese,
jako se do ODR zapisovala

Vstupní brána **IDR - Input Data Register** – má jinou adresu, než ODR.

Připojení vstupně/výstupního pinu STM32Fxxx

Každý pin s možností komunikace s okolím může mít funkci **vstupu** nebo **výstupu**

Konfigurační registr- konfigurace vstupu/výstupu **MODE Register**,...

Změna stavu jednoho pinu:

Přečíst obsah ODR (RD), do registru procesoru (např. R0) modifikovat daný bit (dané bity), zapsat nazpět do ODR (WR)

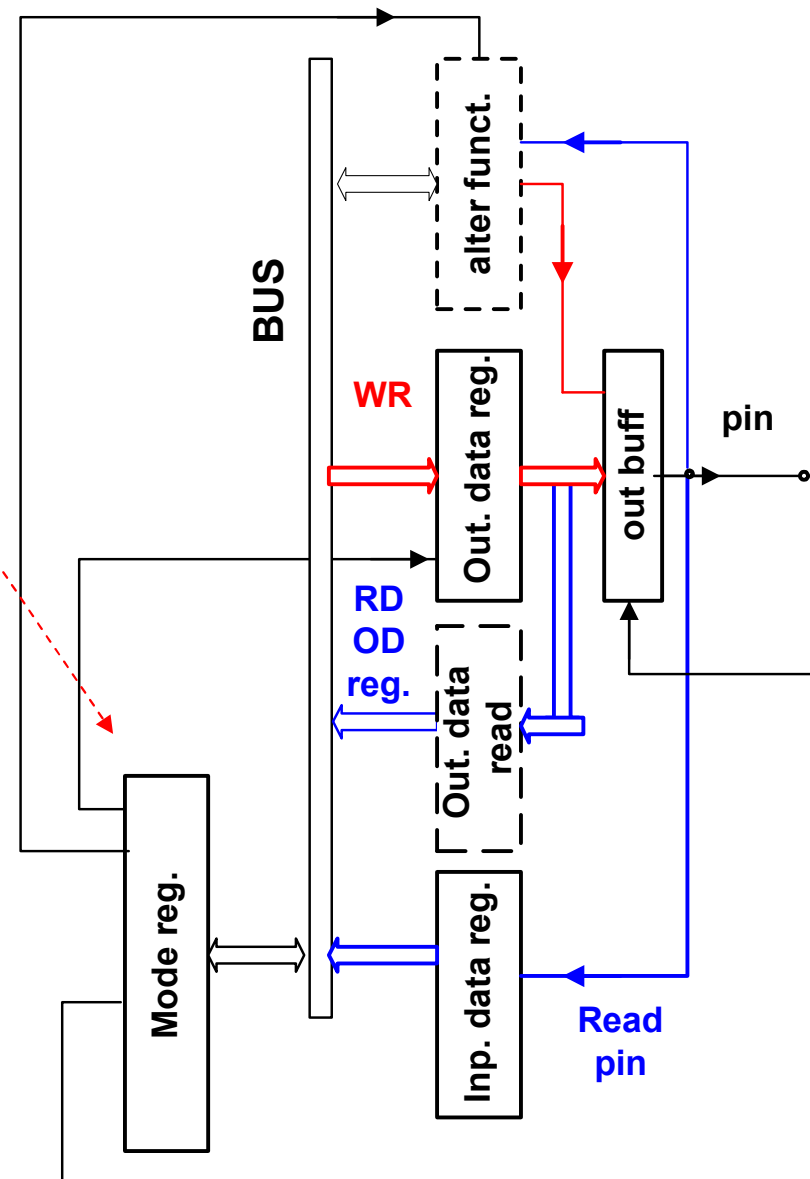
„*Read, Modify, Write*“-

zabere minimálně. 3. instrukce

To je pomalé, jde to i jinak-registry

GPIOX_BSRR Set – reset registr

X- GPIO A, B, C, ...

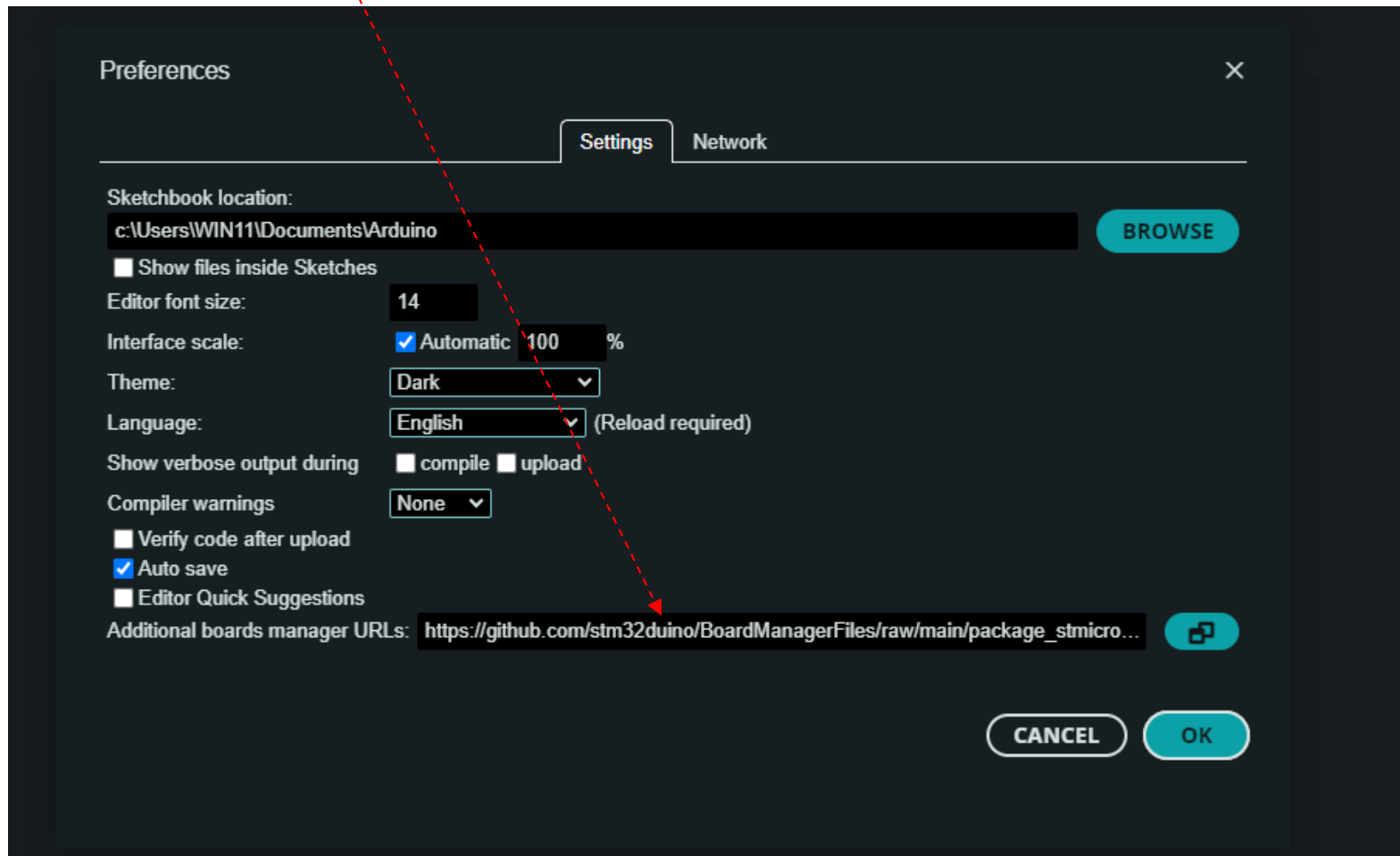
-

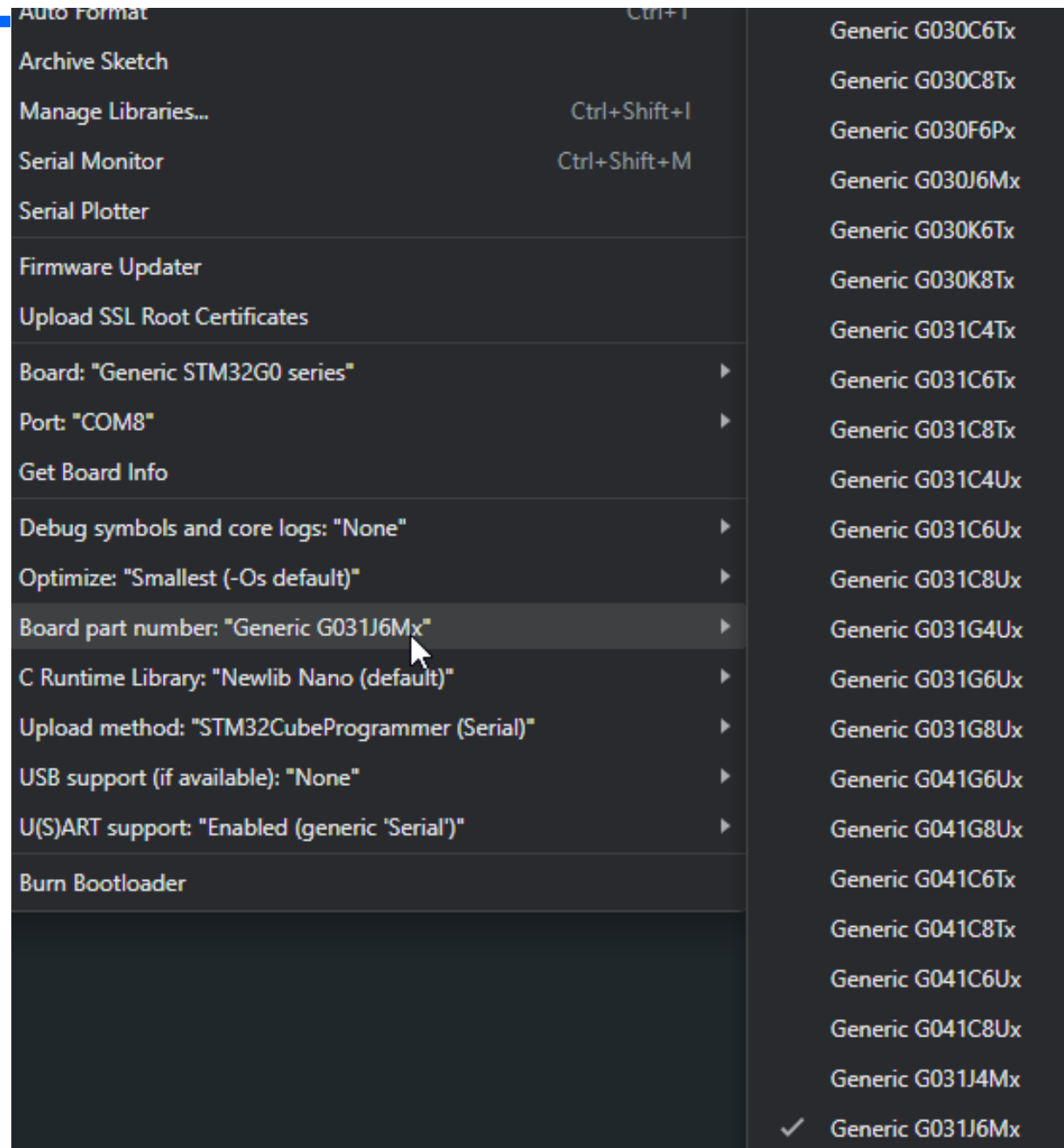
-

.adresa – doplnit, pokud není při instalaci

https://github.com/stm32duino/BoardManagerFiles/raw/main/package_stmicroelectronics_index.json

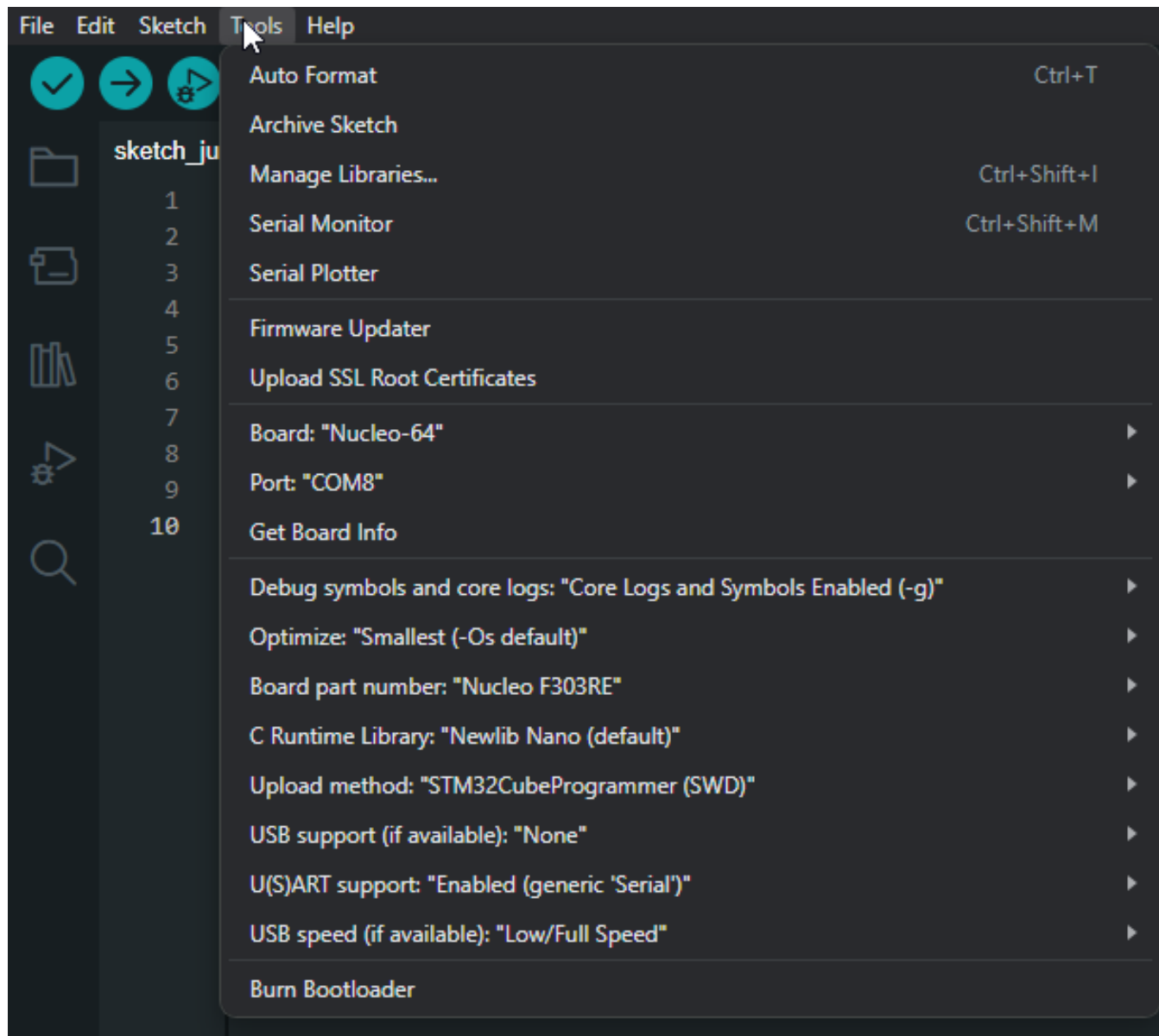

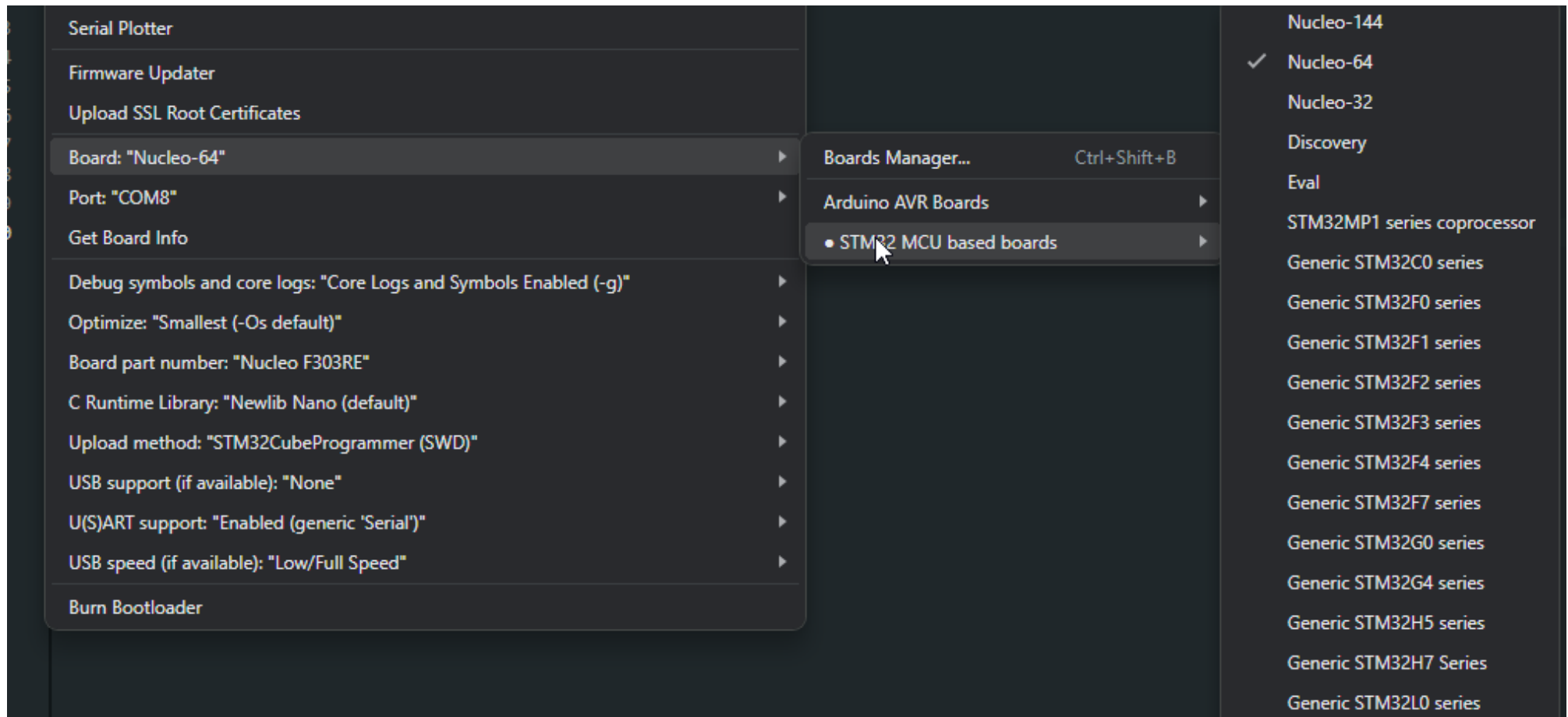
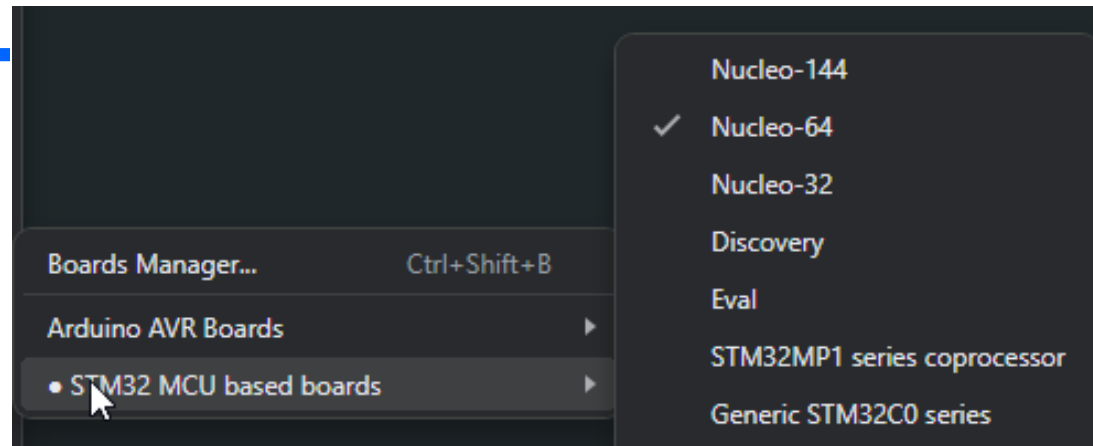
Nastavení- varianta pro STM32G031J6

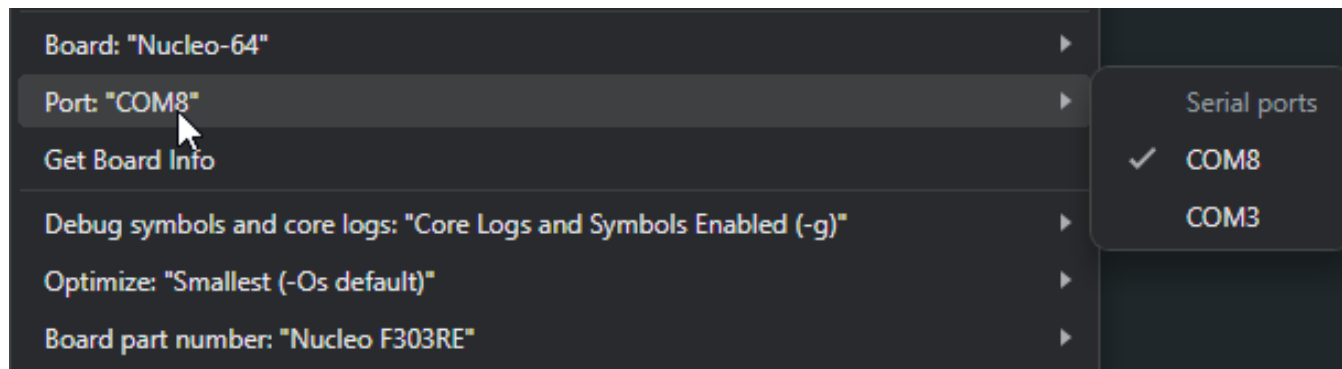
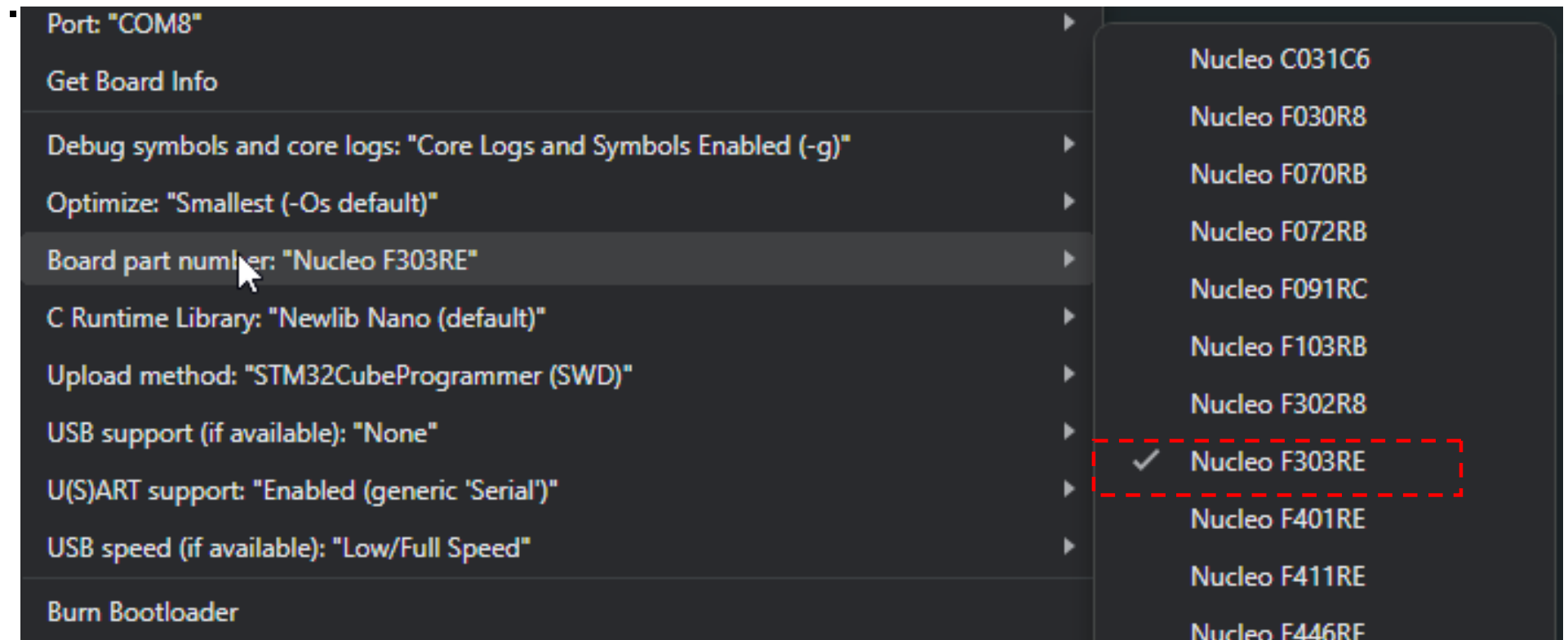

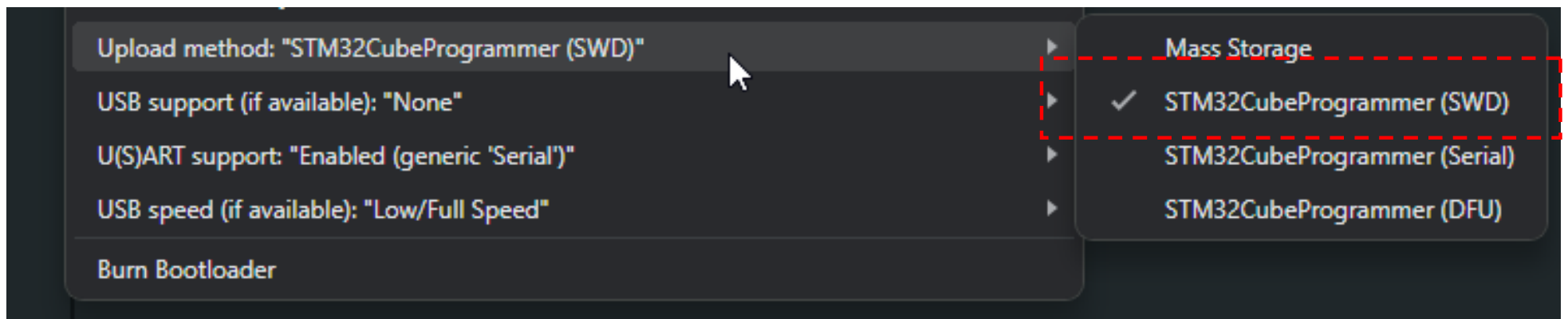
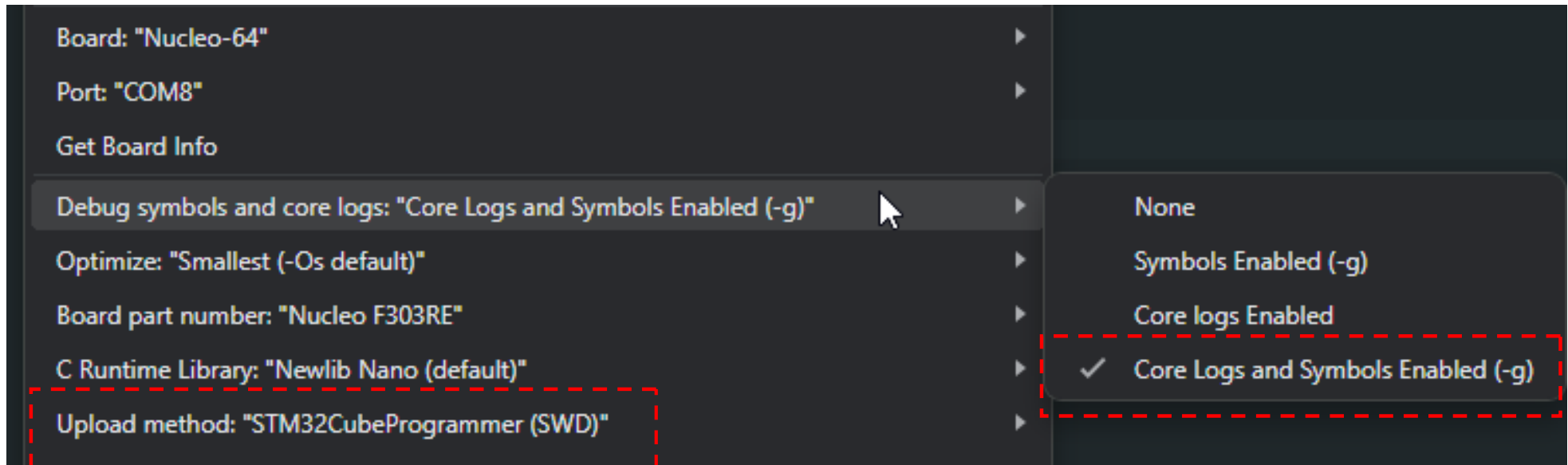
Nastavení pro Nucleo -64 („větší“)STM32G303RE)

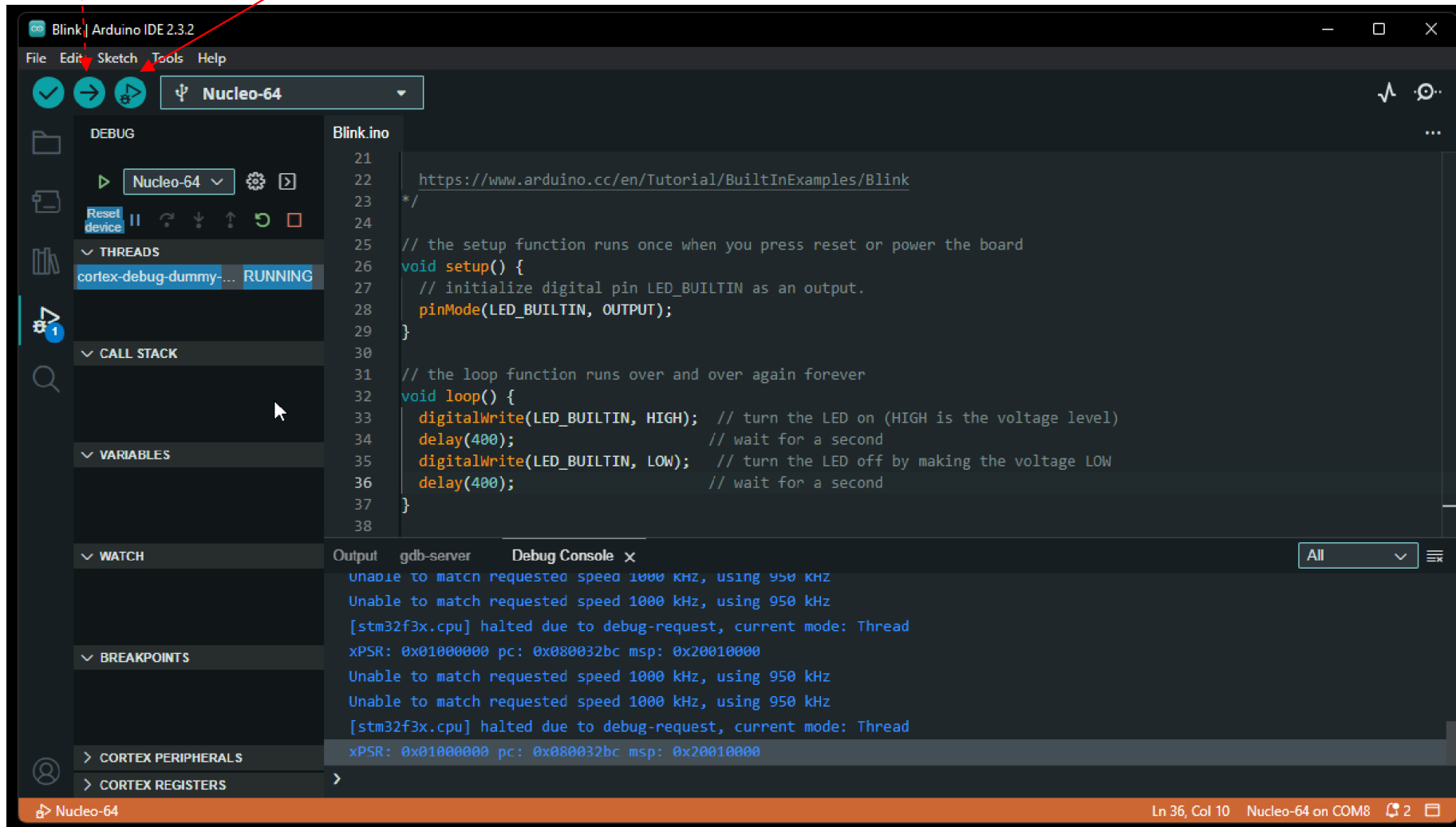

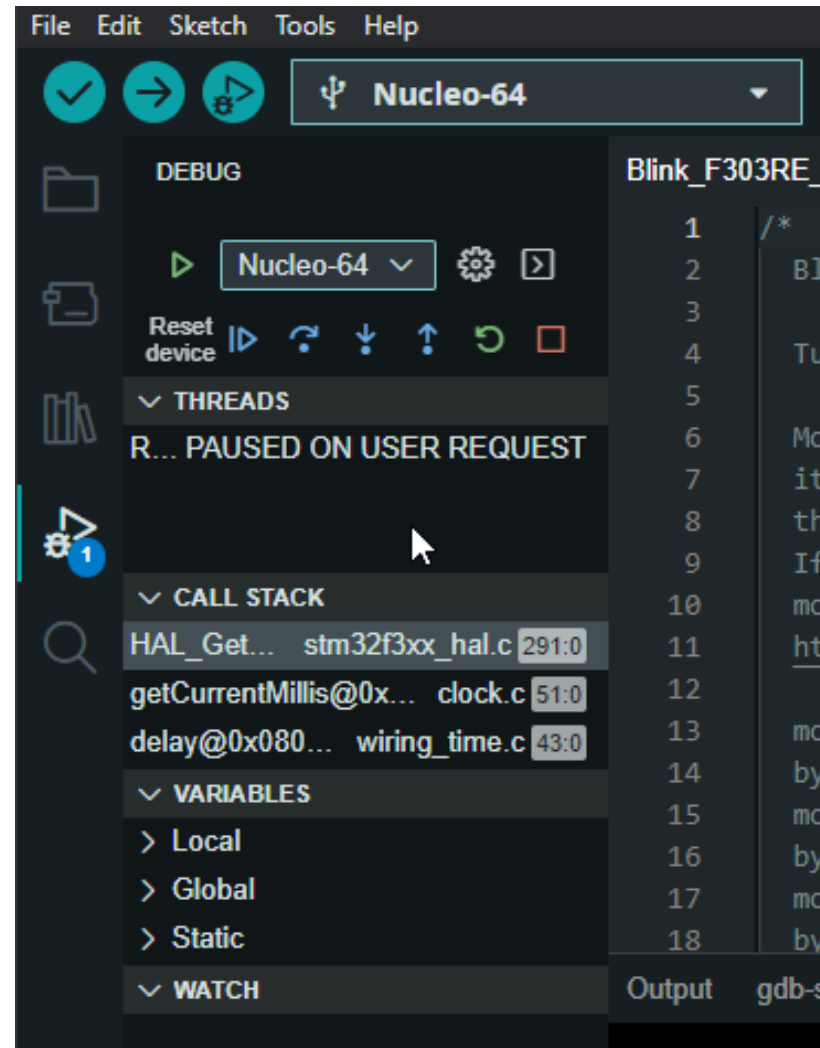
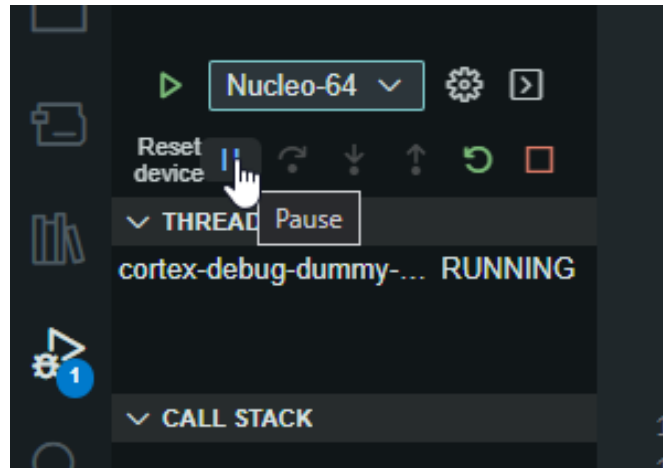
Nastavení pro debug

Přeložit a následně Debug

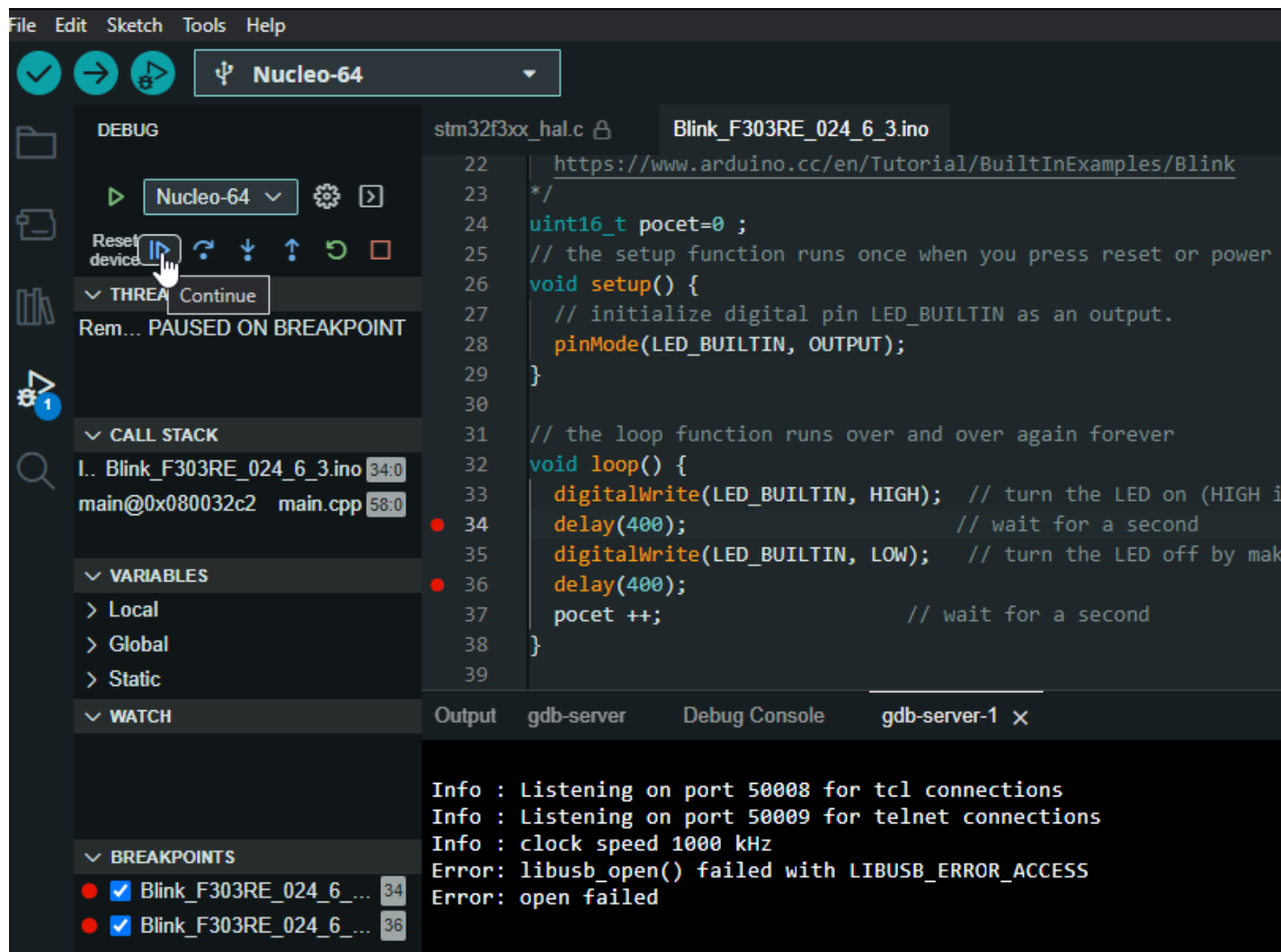

.klik na trojúhelník a spuštění

Zadání breakpointů

Klik vlevo od čísla řádku- zadání breakpointu

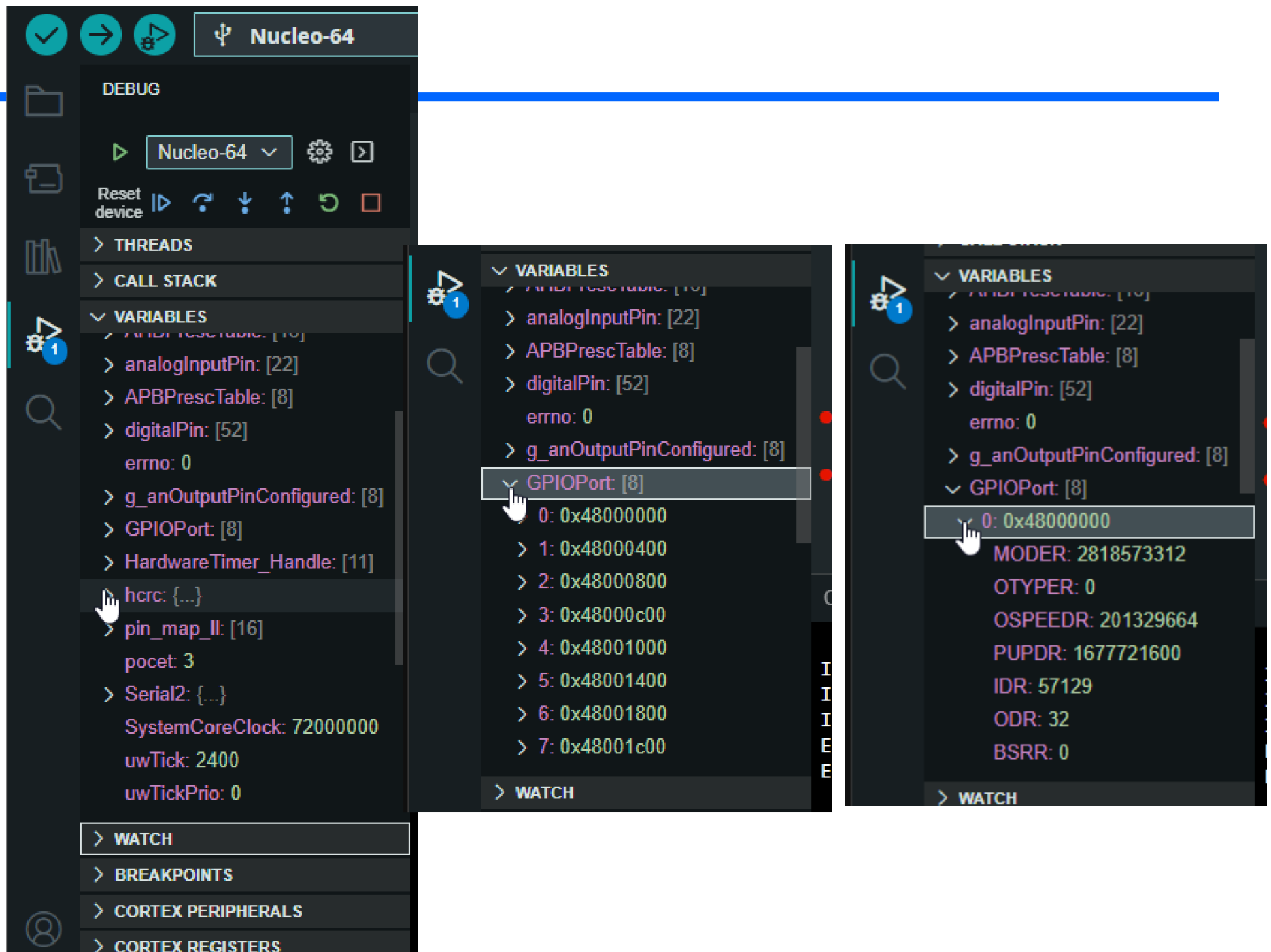

Zobrazení proměnné

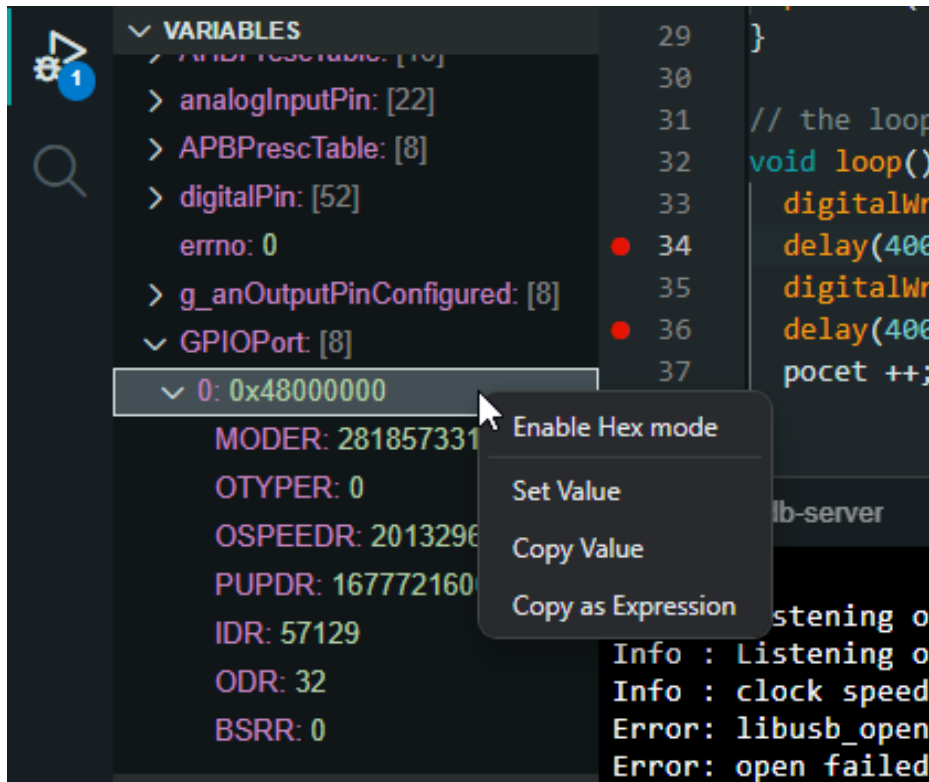
The screenshot shows the Arduino IDE interface with the following components:

- Menu Bar:** File, Edit, Sketch, Tools, Help.
- Toolbar:** Checkmark, Run, Upload, and a dropdown menu for 'Nucleo-64'.
- Debugger Panel (Left):**
  - DEBUG:** Nucleo-64, Reset device, Run, Stop, Step Over, Step Into, Step Out, Step Back, Step Forward.
  - THREADS:** Rem... PAUSED ON BREAKPOINT.
  - CALL STACK:** I.. Blink_F303RE_024_6_3.ino 34:0, main@0x080032c2 main.cpp 58:0.
  - VARIABLES:** Local, Global, Static.
  - WATCH:** pocet 3.
  - BREAKPOINTS:** Blink_F303RE_024_6_... 34, Blink_F303RE_024_6_... 36.
  - CORTEX PERIPHERALS:** > CORTEX PERIPHERALS.
  - CORTEX REGISTERS:** > CORTEX REGISTERS.
- Code Editor (Center):** Blink_F303RE_024_6_3.ino. The code is a standard Arduino blink sketch using the built-in LED. The current execution line is highlighted in red at line 36: `delay(400);`.
- Output/Debug Console (Bottom):** Shows messages from the GDB server, including 'Info: Listening on port 50008 for tcl connections', 'Info: Listening on port 50009 for telnet connections', 'Info: clock speed 1000 kHz', and 'Error: libusb_open() failed with LIBUSB_ERROR_ACCESS'. A GDB server session message is also visible: '[2024-06-03T10:57:16.056Z] SERVER CONSOLE DEBUG: onBackendConnect: gdb: GDB server session ended. This terminal will be reused, waiting for next connection.'

Vnitřní LED je na PA5 GPIOA_ODR 5

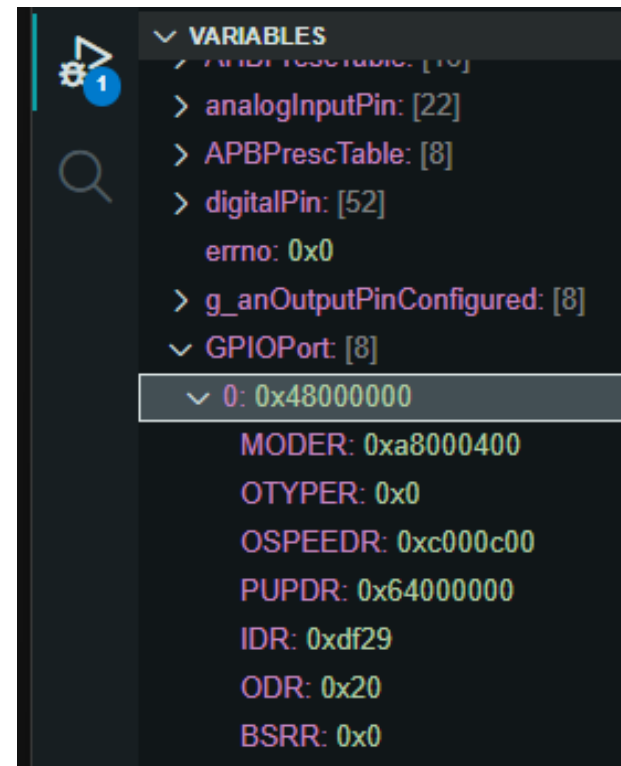


```

VARIABLES
  > analogInputPin: [22]
  > APBPrescTable: [8]
  > digitalPin: [52]
    errno: 0
  > g_anOutputPinConfigured: [8]
  > GPIOPort: [8]
    0: 0x48000000
      MODER: 281857331
      OTYPER: 0
      OSPEEDR: 2013296
      PUPDR: 167772160
      IDR: 57129
      ODR: 32
      BSRR: 0

```

Enable Hex mode
Set Value
Copy Value
Copy as Expression


```

VARIABLES
  > analogInputPin: [22]
  > APBPrescTable: [8]
  > digitalPin: [52]
    errno: 0x0
  > g_anOutputPinConfigured: [8]
  > GPIOPort: [8]
    0: 0x48000000
      MODER: 0xa8000400
      OTYPER: 0x0
      OSPEEDR: 0xc000c00
      PUPDR: 0x64000000
      IDR: 0xdf29
      ODR: 0x20
      BSRR: 0x0

```

▪

• pravá myš a „set value“

The image shows a two-part screenshot of an IDE interface. The top part shows a 'VARIABLES' panel with a tree view of variables. The 'ODR' variable is selected, and a context menu is open over it, listing options: 'Disable Hex mode', 'Set Value', 'Copy Value', and 'Copy as Expression'. A red dashed arrow points from the 'Set Value' option to the bottom part of the screenshot. The bottom part shows the same 'VARIABLES' panel, but with a 'Set ODR Value' dialog box open. The dialog has a text input field containing '0x20' and an 'OK' button. In the background, a code editor shows C code with a loop that sets the ODR register value and delays. The bottom of the IDE shows a 'Debug Console' with log messages.

VARIABLES

- analogInputPin: [22]
- APBPrescTable: [8]
- digitalPin: [52]
- errno: 0x0
- g_anOutputPinConfigured: [8]
- GPIOPort: [8]
- 0: 0x48000000
  - MODER: 0xa8000400
  - OTYPER: 0x0
  - OSPEEDR: 0xc000c00
  - PUPDR: 0x64000000
  - IDR: 0xdf29
  - ODR: 0x20
  - BSRR: 0x0

Set ODR Value

0x20

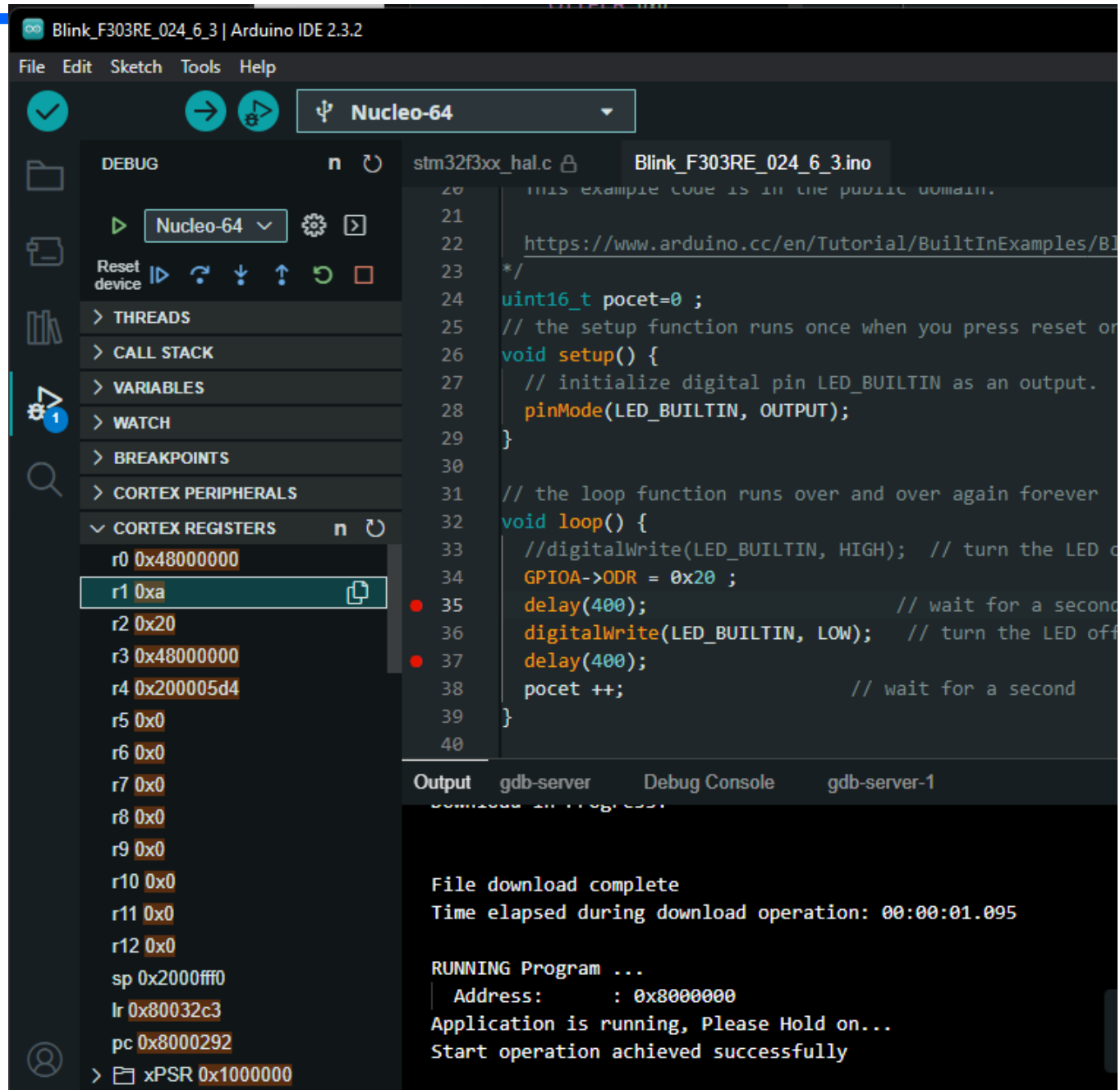
OK

```
29 }
30
31 // the
32 void lo
33 digit
34 delay
35 digit
36 delay
37 pocet
38 }
39
```

Output gdb-server Debug Console gnu-server-1 x

Info : Listening on port 50008 for tcl connections
Info : Listening on port 50009 for telnet connections
Info : clock speed 1000 kHz
Error: libusb_open() failed with LIBUSB_ERROR_ACCESS
Error: open failed

Registry processoru

The screenshot displays the Arduino IDE 2.3.2 interface. The top menu bar includes File, Edit, Sketch, Tools, and Help. The toolbar shows a checkmark, a play button, a refresh button, and a dropdown menu for the target board, currently set to 'Nucleo-64'. The left sidebar contains icons for file management, a search icon, and a debugger icon. The main workspace is divided into three panels:

- Debugger Panel:** Shows 'CORTEX REGISTERS' with the following values:
  - r0: 0x48000000
  - r1: 0xa
  - r2: 0x20
  - r3: 0x48000000
  - r4: 0x200005d4
  - r5: 0x0
  - r6: 0x0
  - r7: 0x0
  - r8: 0x0
  - r9: 0x0
  - r10: 0x0
  - r11: 0x0
  - r12: 0x0
  - sp: 0x2000fff0
  - lr: 0x80032c3
  - pc: 0x8000292
  - xPSR: 0x1000000
- Code Editor:** Shows the source code for 'Blink_F303RE_024_6_3.ino'. The code includes a setup function and a loop function that toggles an LED. Red dots indicate the current execution point in the loop function.
- Output Panel:** Shows the following messages:
  - File download complete
  - Time elapsed during download operation: 00:00:01.095
  - RUNNING Program ...
  - Address: : 0x8000000
  - Application is running, Please Hold on...
  - Start operation achieved successfully

.Drebug konsole

The screenshot displays the Arduino IDE 2.3.2 interface. The top menu bar includes File, Edit, Sketch, Tools, and Help. The main workspace shows a sketch named 'Blink_F303RE_024_6_3.ino' for a Nucleo-64 board. The code in the editor is as follows:

```
20 // This example code is in the public domain
21
22 https://www.arduino.cc/en/Tutorial/BuiltI
23
24 uint16_t pocet=0 ;
25 // the setup function runs once when you pr
26 void setup() {
27   // initialize digital pin LED_BUILTIN as
28   pinMode(LED_BUILTIN, OUTPUT);
29 }
30
31 // the loop function runs over and over aga
32 void loop() {
33   //digitalWrite(LED_BUILTIN, HIGH); // tu
34   GPIOA->ODR = 0x20 ;
35   delay(400); // wait
36   digitalWrite(LED_BUILTIN, LOW); // turn
37   delay(400);
38   pocet ++; // wait for
39 }
40
```

The Debug Console is open, showing the following output:

```
Output gdb-server Debug Console x gdb-server-1
reading symbols from c:/users/win11/appdata/local
gcc\12.2.1-1.2\bin\arm-none-eabi-nm.exe --defined
C:/Users/WIN11/AppData/Local/Temp/arduino/sketch
Launching GDB: "C:\\Users\\WIN11\\AppData\\Local\\
gcc\\12.2.1-1.2\\bin\\arm-none-eabi-gdb.exe" -q -
"C:/Users\\WIN11\\AppData\\Local\\Temp\\arduino\\
IMPORTANT: Set "showDevDebugOutput": "raw" in
issues or report problems
```

The Cortex Registers window is also open, displaying the following values:

Register	Value
r0	0x48000000
r1	0xa
r2	0x20
r3	0x48000000
r4	0x200005d4
r5	0x0
r6	0x0
r7	0x0
r8	0x0
r9	0x0
r10	0x0
r11	0x0
r12	0x0
sp	0x2000fff0
lr	0x80032c3
pc	0x8000292
xPSR	0x1000000

Některé příkazy GDB

Zorazení nebo modifikace paměti nebo registrů v adr . prostoru

monitor mdw 0x20000400 0x80

monitor mdw 0x20000400 0x80

vypíše z paměti 0x80) tedy 128 wordů dat funguje

monitor mdw 0x20000400 0x80

monitor mdh 0x20000400 0x8 vypíše half wordy 16 bitů,

monitor mdb phys 0x20000400 0x8 vypíše Byty

onitor mwh 0x48000014 0x20

monitor mwh 0x48000014 0x0

▪

.Konec